

Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2012/13:172 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012.

Ingen motion har väckts med anledning av skrivelsen.

I betänkandet behandlas också två motioner från den allmänna motions- tiden 2013.

Utskottet avstyrker motionerna och föreslår att riksdagen lägger skrivel- sen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden	5
Fördelning av medel från Allmänna arvsfonden	5
Skrivelsen	5
Motioner från den allmänna motionstiden 2013	10
Tidigare behandling	10
Utskottets ställningstagande	10
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	11
Skrivelsen	11
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Fördelning av medel från Allmänna arvsfonden

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:So289 av Anders Ahlgren (C) och

2013/14:So404 av Eva-Lena Jansson (S) samt

lägger skrivelse 2012/13:172 till handlingarna.

Stockholm den 24 oktober 2013

På socialutskottets vägnar

Anders W Jonsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders W Jonsson (C), Lena Hallengren (S), Saila Quicklund (M), Margareta B Kjellin (M), Christer Engelhardt (S), Ann Arleklo (S), Isabella Jernbeck (M), Lennart Axelsson (S), Catharina Bråkenhielm (S), Gunnar Sandberg (S), Agneta Luttröpp (MP), Anders Andersson (KD), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Henrik Ripa (M), Barbro Westerholm (FP) och Karin Östring Bergman (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i betänkandet regeringens skrivelse 2012/13:172 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012.

Ingen motion har väckts med anledning av skrivelsen.

I betänkandet behandlas två motioner från den allmänna motionstiden 2013.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redogörelse för förvaltningen av Allmänna arvsfonden och en redovisning av hur Arvsfondsdelegationen har fördelat medel under 2012. Vidare redogör regeringen för sin bedömning av Arvsfondsdelegationens utveckling och verksamhet och analyserar fördelningen av stöd inom de olika verksamhetsområdena. I skrivelsen anger regeringen också vilka områden som bör prioriteras vid kommande fördelningar av stöd ur Allmänna arvsfonden. Slutligen informerar regeringen om sin avsikt att förändra beslutsordningen för avstående från arv eller försäkringsbelopp som tillfallit Allmänna arvsfonden.

Utskottets överväganden

Fördelning av medel från Allmänna arvsfonden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden. Riksdagen lägger skrivelse 2012/13:172 till handlingarna.

Skrivelsen

Inledning

Allmänna arvsfonden har till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder. Närmare bestämmelser om Allmänna arvsfonden finns i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden.

Arvsfondsdelegationen, som är en fristående s.k. nämndmyndighet, beslutar om fördelning av stöd ur Allmänna arvsfonden. Delegationen ska ha en samlad strategi för hur den följer upp och utvärderar beviljade stöd samt informera allmänheten om arvsfondens ändamål och fondmedlens användningsområden. Den personal som handlägger ansökningar och är föredragande i Arvsfondsdelegationen är sedan den 1 januari 2010 samlad i ett kansli inom Kammarkollegiet.

Regeringen redovisar årligen förvaltningen av fonden och fördelningen av stöd ur fonden till riksdagen. Regeringen anger även inriktning och prioriteringar för delegationens verksamhet.

Allmänna arvsfondens förvaltning

Allmänna arvsfonden förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond. Enligt skrivelsen uppgick fondens bokförda värde den 31 december 2012 till 3 937 miljoner kronor, jämfört med 3 148 miljoner kronor året innan, och marknadsvärdet var vid samma tidpunkt 5 366 miljoner kronor, jämfört med 4 927 miljoner kronor föregående år. Fondens tillgångar är placerade i andelar i Kammarkollegiets svenska respektive utländska aktiekonsortier och aktieindex- och räntekonsortier. Den 1 januari 2012 trädde ändringar i förordningen (2004:484) om Allmänna arvsfonden i kraft, som i huvudsak innebär att fonddelegationen, som är ett särskilt beslutsorgan inom Kammarkollegiet, får i uppdrag att besluta om placeringsinriktning och strategiska frågor för förvaltningen av Allmänna arvsfondens kapital.

Under året 2012 har fonden tillförts 592,1 (713,8¹) miljoner kronor från influtna arvsmedel och avkastning från kapitalförvaltningen. Utbetalningar av stöd för att främja ändamål och för administrationen av fonden har gjorts med 505,4 (481,2²) miljoner kronor.

Fördelning av stöd ur Allmänna arvsfonden

Handläggningen av ärenden om stöd ur Allmänna arvsfonden regleras i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden. Stöd ur Allmänna arvsfonden ska främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för fondens tre målgrupper: barn, ungdomar och personer med funktionshinder. I första hand ska verksamheter som är nyskapande och utvecklande få stöd ur fonden. Som regel får organisationer som bedriver ideell verksamhet stöd, dock kan offentliga huvudmän beviljas stöd för utvecklingsverksamhet, om det finns särskilda skäl. Organisationer som bedriver ideell verksamhet kan även få stöd till anläggningar, lokaler och utrustning, om det bedöms som särskilt angeläget.

Under året har 477 miljoner kronor fördelats till projekt efter beslut av Arvsfondsdelegationen.

Drygt 73 procent (350 miljoner kronor) av de medel (477 miljoner kronor) som beslutades under 2012 fördelades till lokala och regionala projekt. Det är en högre andel än under de senaste åren. Resterande medel fördelades till nationella projekt. Av de 398 beviljade projekten var 79 procent (315 stycken) lokala eller regionala och resterande nationella. Projekt i samtliga län beviljades medel under året.

Av skrivelsen framgår att 81 procent av de medel Arvsfondsdelegationen beslutat om (385 miljoner kronor) och 83 procent av de beslutade projekten har gått till de områden som regeringen har prioriterat.

Under 2012 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelningen av drygt 105 miljoner kronor till verksamhet för barn under tolv år. Det innebär en ökning med 5 miljoner kronor jämfört med föregående år.

Sammanlagt beslutade Arvsfondsdelegationen under 2012 om fördelning av drygt 249 miljoner kronor till projekt med målgruppen ungdom i åldersgruppen 12–25 år. Jämfört med föregående år innebär det en ökning med drygt 20 miljoner kronor, vilket motsvarar 9 procent.

Arvsfondsdelegationen beslutade om fördelning av knappt 123 miljoner kronor till projekt med målgruppen personer med funktionsnedsättning. Det är en minskning med 13 procent (17 miljoner kronor) jämfört med 2011. Enligt skrivelsen är en orsak till detta att antalet ansökningar från landets funktionshindersorganisationer har minskat.

Lokalstödet har haft en tydligt positiv utveckling under de senaste åren. Under 2012 beslutade Arvsfondsdelegationen om fördelningen av lokalstöd på 73 miljoner kronor, fördelat på 44 projekt.

¹ Avser 2011.

² Avser 2011.

Sedan 2006 utser och prisbelönar Arvsfondsdelegationen årligen ett eller flera avslutade, särskilt framstående projekt som förutom att de är långsiktiga och nyskapande lyckas bra när det gäller att engagera och aktivera fler som kommer i kontakt med verksamheten. Projekten utses till årets Guldkorn.

Dessa projekt utsågs till årets Guldkorn 2012.

- I kategorin barn utsågs Narkoswebben för sitt projekt om en lättillgänglig informationskanal.
- I kategorin ungdom utsågs föreningen Kris för sin verksamhet där unga med erfarenhet från ett destruktivt liv arbetar för att ge unga i riskzonen ett alternativ till missbruk och kriminalitet.
- I kategorin personer med funktionsnedsättning tilldelades konst- och filmprojektet Animera = göra livlig.
- Slutligen i kategorin lokalstöd tilldelades priset Idrottsföreningen Tyresögymnastiken som har byggt om inredningen i idrottshallen Dalhallen och skapat nya förutsättningar för barn och ungdomar, med eller utan funktionsnedsättning, att delta i verksamheten.

Arvsfondsdelegationen kan avsätta medel ur Allmänna arvsfonden för ett visst ändamål under en viss tid genom en s.k. särskild satsning. Delegationen beslutade i september 2008 att genomföra två särskilda satsningar inom områdena barns och ungdomars inflytande och delaktighet: satsningarna Fördel barn och Vi deltar. Satsningarna lanserades i mars 2009 och avslutades hösten 2012. Under 2012 fördelades nästan 97 miljoner kronor på totalt 97 projekt inom ramen för de särskilda satsningarna, jämfört med nästan 115 miljoner kronor på totalt 112 projekt året innan.

Kommunikation, uppföljning, utvärdering och erfarenhetsspridning

Arvsfondsdelegationen använder i större utsträckning än tidigare digitala kanaler för den externa kommunikationen. Under 2010 lanserades en mötesplats på nätet, en s.k. community, för arvsfondsprojekt, ideella föreningar och andra som intresserar sig för arvsfonden.

I Arvsfondsdelegationens uppgifter ingår att ha en samlad strategi för uppföljning och utvärdering av stödet. Organisationer och föreningar som beviljas stöd ur Allmänna arvsfonden ska redovisa projektet efter varje avslutat projektår.

Kansliets arbete med jämställdhet avser att synliggöra om och på vilket sätt arvsfondens projekt utmanar maktstrukturer i ett intersektionellt perspektiv. Arbetet med jämställdhet bedrivs på tre nivåer, i kansliets inre arbete, i den aktiva handläggningen och i uppföljnings- och utvärderingsarbetet. I de projekt som slutredovisats under året har drygt hälften av projektledarna varit kvinnor.

Fem utvärderingar som omfattar sammanlagt 237 projekt har avslutats 2012. Samma år påbörjades fyra nya utvärderingar. Arvsfondsdelegationen höll även fem seminarier där ca 560 personer från Regeringskansliet, riksdagen, myndigheter och organisationer deltog.

Regeringens bedömning av Arvsfondsdelegationens verksamhet och utveckling

Regeringen konstaterar att Arvsfondsdelegationen fördelade 477 miljoner kronor under 2012. Det är 8 miljoner kronor mer än under 2011. Driftskostnaderna har kontinuerligt ökat medan däremot andelen driftskostnader i förhållande till beslutade projektmedel har varit relativt stabil. Det beror på att volymen beslutade projektmedel har ökat i ungefär samma procentuella takt som driftskostnaderna. Kostnaderna per beslutad ansökan ökade under 2012, vilket beror på att antalet ansökningar minskade. Fler handläggare och färre ansökningar har lett till att mer tid har kunnat läggas på varje ansökan – kostnaderna per ärende har alltså ökat – och även till att antalet beviljade ansökningar är det högsta på mer än tio år. Arvsfondsdelegationens driftskostnader är rimliga i förhållande till de medel som delegationen beslutar om.

Regeringen har erfarit att Kammarkollegiet ska göra en genomgång av verksamhetens effektivitet under 2013. Regeringen ser mycket positivt på detta initiativ då det är angeläget att Arvsfondsdelegationen fortsätter arbetet med att säkerställa att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt.

Volymen projektmedel som riktar sig till målgruppen personer med funktionsnedsättning har minskat något. Det beror framför allt på att antalet ansökningar från funktionshindersorganisationer har minskat. Regeringens förhoppning är att den satsning som genomförs under 2013–2016 kommer att ändra på det förhållandet. Volymen beslutade medel för barnprojekt uppgick till drygt 105 miljoner kronor, vilket är den högsta nivån någonsin. Regeringen understryker att det är angeläget att man även fortsättningsvis strävar efter att upprätthålla en hög medelstilldelning till målgruppen. Under 2012 beviljades 73 miljoner kronor i lokalstöd. Det är den i särklass högsta nivån någonsin och en ökning med 66 procent jämfört med året innan. Regeringen anser att stödet har fördelats på ett väl genomfört sätt i enlighet med fondens ändamål och inom ramen för de områden regeringen prioriterar. Särskilt positivt ser regeringen på den kraftiga ökningen av lokalstöd eftersom det är en stödform som utnyttjas mest av små lokala föreningar på mindre orter.

Antalet inkomna ansökningar om projektmedel minskade för tredje året i rad. Regeringen ser förvisso positivt på de informations- och kommunikationsåtgärder som vidtagits under 2012, för att öka allmänhetens tillgänglighet till och kännedom om Allmänna arvsfonden. Men mot bakgrund av de senaste årens utveckling är det angeläget att arvsfonden överväger ytterligare systematiserade och effektiva informations- och kommunikationsåtgärder. Särskilt positivt ser regeringen på det utvecklingsarbete som pågår

när det gäller arvsfondens webbplats. Den nya webbplatsen kommer att underlätta både ansökningsförfarandet för den som söker medel ur fonden och kansliets handläggning av ansökningarna.

Inriktning och prioriterade områden för stöd ur Allmänna arvsfonden fr.o.m. 2013

Regeringen har identifierat åtta områden som bör prioriteras vid Arvsfondsdelegationens medelsfördelning. Samtliga prioriteringar gäller för fondens tre målgrupper om inget annat anges. Dessa områden är projekt som syftar till att

- stärka barnets rättigheter
- öka delaktigheten och stärka demokratin
- förebygga våld, mobbning och trakasserier
- främja ett starkt föräldraskap
- främja psykisk och fysisk hälsa
- öka delaktigheten i kulturlivet
- främja etableringen på arbetsmarknaden
- stärka rättigheterna för personer med funktionsnedsättning.

Beslutsordningen för avstående från arv eller försäkringsbelopp

Det är regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Kammarkollegiet som beslutar om avstående av arv och försäkringsbelopp som har tillfallit Allmänna arvsfonden. Enligt nuvarande ordning får Kammarkollegiet efter ansökan om avstående besluta om att avstå från arv om värdet av egendomen enligt bouppteckningen inte överstiger 2 miljoner kronor.

Nu kommer endast ett begränsat antal ärenden under regeringens prövning varje år. Beloppsgränsen 2 miljoner kronor beslutades 1994. Regeringen konstaterar att med hänsyn till penningvärdets utveckling och utvecklingen av värdet på bostadsrätter och fastigheter kan det antas att antalet ärenden fortsätter att öka om inte denna beloppsgräns höjs.

Det har länge varit en allmän strävan att befria regeringen från förvaltningsärenden av löpande art. Enligt skrivelsen ska regeringen bara pröva ärenden som kräver ett ställningstagande från regeringen som politiskt organ. Under en följd av år har därför ett stort antal ärendegrupper på olika förvaltningsområden flyttats över från regeringen till myndigheter under regeringen.

Enligt regeringen bör bedömningarna i ärenden om avstående från arv eller försäkringsbelopp i sig inte vara beroende av egendomens värde och heller inte ha inslag av politisk bedömning. Besluten är inte heller av sådan karaktär att de kräver ett ställningstagande av regeringen som politiskt organ. Enligt regeringen bör därför alla beslut om avstående från arv eller försäkringsbelopp oberoende av värdet fattas av Kammarkollegiet och inte av regeringen.

Motioner från den allmänna motionstiden 2013

I motion 2013/14:So289 av Anders Ahlgren (C) begärs ett tillkännagivande om att göra en översyn av vilka myndigheter som ska fördela arvsfondsmedlen och att fördelningen ska göras på regional nivå.

I motion 2013/14:So404 av Eva-Lena Jansson (S) begärs ett tillkännagivande om Allmänna arvsfondens handläggningstider. Motionären anför att beslut om stöd eller avslag på ansökan bör fattas inom max tre månader.

Tidigare behandling

Ett motionsyrkande, samma som So289 och av samma motionär, behandlades av utskottet i betänkande 2012/13:SoU2 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2011 (skr. 2011/12:145, rsk 2012/13:18). Utskottet uttalade då följande (s. 10, ingen res.):

Enligt lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden har arvsfonden till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder (5 §). Vidare framgår att Arvsfondsdelegationen beslutar om fördelningen av stöd ur arvsfonden och att arvsfondens egendom förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond (8 och 14 §§). Enligt utskottets uppfattning är dessa bestämmelser väl avvägda. [...]

Av regeringens redogörelse framgår att nästan 60 procent, 269 miljoner kronor, av de medel som beslutades under 2011 fördelades till lokala och regionala projekt och att två tredjedelar, 286 stycken, av de beviljade projekten är av lokal eller regional natur.

Med det anförda avstyrks motionerna [...].

Utskottets ställningstagande

Enligt lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden har arvsfonden till ändamål att främja verksamhet av ideell karaktär till förmån för barn, ungdomar och personer med funktionshinder (5 §). Vidare framgår att Arvsfondsdelegationen beslutar om fördelningen av stöd ur arvsfonden och att arvsfondens egendom förvaltas av Kammarkollegiet som en särskild fond (8 och 14 §§). Enligt utskottets uppfattning är dessa bestämmelser väl avvägda.

Av regeringens redogörelse framgår att drygt 73 procent (350 miljoner kronor) av de medel (477 miljoner kronor) som beslutades under 2012 fördelades till lokala och regionala projekt och att 315 av de 398 beviljade projekten (dvs. 79 procent) var lokala eller regionala och resten nationella.

Utskottet noterar att regeringen anser att den nya webbplatsen kommer att underlätta ansökningsförfarandet för den som söker medel ur fonden liksom kansliets handläggning av ansökningarna.

Med det anförda avstyrks motionerna 2013/14:So289 (C) och 2013/14:So404 (S).

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2012/13:172 Redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2012.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:So289 av Anders Ahlgren (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av vilka myndigheter som ska fördela arvsfondsmedlen och att fördelningen ska ske på regional nivå.

2013/14:So404 av Eva-Lena Jansson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Allmänna arvsfondens handläggningstider.